Рік II. ч. 2 | ереда, 12. листопада 1941. | Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung ; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і за кордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Під Севастополем та Керчем

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 11. 11. Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

На Кримі німецькі і румунські війська в дальшому наступі на Севастопіль і Керч. Обидві пристані були бомбардовані летунством з добрим вислідом. На терені довкола Москви ворог потерпів від летунських атак поважні втрати у важкій зброї, панцирних возах та поїздах. Військові обекти у совітській столиці опинились під бомбами.

У північній Карелії німецькі та фінські війська знищили сильні частини одної ворожої дивізії серед важких умовин бою і терену. Захопили при тому в бою 700 бункрів, 1200 полонених, 4 панцирні вози, 30 гармат, понад 100 кулеметів і бомбометів, а також здобули або знищили численний інший воєнний матеріял. Криваві втрати ворога кількакратно більші від числа полонених.

Перед британським південно-східнім побережжям боеві літаки осягнули за дня бомбові поціли на трьох більших вантажних кораблях. Кораблі були так сильно ушкоджені, що треба уважати їх за втрачені. На схід від Істону поцілено бомбами важкого калібру гуту з високими коминами.

У північній Африці німецькі боеві літаки заатакували розривними та запальними бомбами британське летовище на схід від Марса Матрук.

Ворог не налетів на Німеччину.

—o—

Англійські втрати під Тобруком

РИМ. — 11. 11. Головна Кватира Італійської Армії повідомляє: Британські літаки скинули минулої ночі знову бомби на Бріндізі та Неаполь. Були деякі шкоди. Між цивільним населенням обійшлося без жертв. Протилетунська оборона зістрілила два літаки, один в Неаполі та один у Бріндізі. Число жертв першої атаки на Бріндізі зросло з 38 на 96 убитих, ранених на 102. Важних військових обектів не поцілено.

У північній Африці, на фронті Тобруку, успішно відбито спроби ворожих атак на деякі становища. Ворог був примушений завернути та потерпів поважні втрати в убитих і полонених. Німецькі загони боєвих літаків знову бомбардували військові обекти, в Тобруку- спричинюючи знищення і пожежі. Наслідком атаки ворожих літаків на Бенґазі були шкоди у мешкальній дільниці та 4 жертви з-поміж арабського населення.

У східній Африці відбито нову атаку на наші становища під Кулькабертом. Збито один ворожий літак, що впав перед нашими становищами.

—o—

Наступ у Донецькому басейні

БУДАПЕШТ. — 11. 11. — МТІ повідомляє із східнього фронту:

Союзні війська здобули кілька важних комунікаційних вузлових осередків у південно-східному Донецькому басейні та створили через те кілька дальших мостових причілків над Донцем. Це стало передумовою для дальших воєнних дій.

Англійці забрали портуґальський корабель

СТОКГОЛЬМ. — Англійці знову зломили міжнародне право конфіскатою портуґальського торговельного корабля. Моторовий корабель „Марія Люція", навантажений харчевими припасами та дарунками для незайнятої частини Франції, був сконфіскований недалеко портуґальського берега. Англійці затягли цей корабель до Ґібральтару. Скандинавське телеграфічне бюро повідомляє, що цей незаконний вчинок викликав у Лісабоні велике збентеження, і тому сподіваний протест портуґальського уряду.

—o—

Велика чистка в большевицькій армії

АНКАРА. — Большевики знову перевели велику „чистку" в проводі червоної армії. Та чистка така велика, що перевищає своїми розмірами всі дотеперішні. Рішенням ради народніх комісарів іменували 49 нових генералів, у тому 9 генералів-поручників і 40 генералів-майорів. За родами зброї іменування нових генералів представляється так: 3 генералів-пор. піхоти, 5 генералів-пор. артилерії, 1 генерал-пор. панцирної зброї, 19 генералів-майорів піхоти, 9 генералів-майорів артилерії, 9 генералів-майорів летунства і 3 генералів-майорів панцирної зброї. Як звичайно, большевики нічого не сказали, що сталося з тими генералами, на яких становище прийшли новоіменовані. Таксамо не подали і прізвищ давних генералів. Кажуть, що новопризначені генерали мали би частинно заступити місце тих вищих большевицьких командирів, що попали в полон.

—o—

Американські мурини боронять совітську культуру

СТОКГОЛЬМ. За вістками з Москви, большевицькі можновладці знайшли чималу підтримку. А саме представник муринів, які живуть у Злучених Державах заявив з нагоди роковин жовтневої революції, що мурини глибоко зворушені совітським геройством та обіцюють Сталінові свою повну допомогу. Чорні руки американських муринів будуть невтомно працювати для Совітського Союзу, щоби — мовляв — допомогти совітській „культурі" оборонитись.

Таємнича держава

Бувають держави, що ми знаємо їх історію, культуру, економію; знаємо кожний прояв їх політичного життя, їх державного устрою. Але є й такі держави, що про них знаємо назагал дуже мало.

Такою таємничою державою і не тільки для нас — є Японія, про яку знаємо лише стільки, що ця держава Сонця все ставилася прихильно до нашої справи. Ось недавно — про що була між інш. згадка в недільному числі „Кр. Вістей" — радієві филі з Риму передавали англійською мовою гутірку італійського проф. Л. Маньїно на тему української кольонізації у Східній Азії. Вчера знову ж була згадка в пресі, що з далекосхідньої совітської армії втікає багацько червоноармійців до Манджуко та загалом під крила Японії. І це зрозуміло чому. Бо в совітській далекосхідній армії здебільша українці. В них чимало надій саме на Японію..

Тому, цікаво бодай здебільша приглянутись цій потузі Сходу тимбільше, що Японія належить і до держав оси.

Відомо, що в Японії вирішним чинником у державі є військо. Парлямент, партії, політики мусять завсіди уступати перед військом. Розуміється, що військо заступали високі старшини й усі вони походили з аристократії. По світовій війні, 1914-1918 рр., внаслідок невдалої виправи на Сибір, військо уступило партіям і парляментові. Але не надовго. Від 1931 року знову військо кермує Японією. Та від 1931 р. уже не кермує державою стара мілітарна аристократія, а соціяльний стан старшин став різнороднішим. До 1914 р. всі старшини походили з аристократії Самураїв. Тепер же у корпусі японських старшин переважає хліборобський стан. А вся армія Японії складається у 80% з селян. І цей тісний звязок нової кляси старшин із селянином в армії причинилось у головній мірі до кризи у справі олігархії фінансів, проти якої повели гостру кампанію — старшини з армією. І військо причинилось до націоналізації промислу й фінансів. Теперішні старшини це завзяті фанатики проти парляменту й капіталізму. Цей рух інколи прибирав форми також соціялістичні, та завсіди він був націоналістичний.

Інколи цей рух видавався уже ворохобним, небезпечним! Проте, нащо мусимо звернути живу увагу ми українці, цьому рухові заєдно просвічувала одна ідея, що його ушляхетнювала — а саме: батьківщина й безмежна пошана найвищого авторитету — цісаря.

Отож, у війську діють старшини. А в громадському приватному житті діють патріотичні союзи. Скільки цих союзів — про це ніхто не знає. Буде їх чи не до сотки, відомих, — бо є й таємні такі союзи. Найбільші відомі: „Чорний змий", „Чорний океан", „Цісарський союз молодих старшин" і інші союзи бувших військовиків, як наприклад: „Армії післані Богом", „Братерство крови". Дальше згадати треба ще „Кокогопша" — у якому гуртуються власники землі, капіталісти і старшини; „Ронінкаї" і т. ін. Числа членів цих союзів — нік-

то не знае. Можна тільки здогадуватись, що сягають мільйонів.

Ці союзи є продовженням гуртків лицарів минулих століть: ті самі лицарі, що в минулому столітті скасували, а властиво повалили устрій шогунів. Шогун — це титул верховного полководця Ніппону від XIII ст. і був цей титул дідичний; шогун був властивим паном і володарем країни, а щойно в XIX ст., 1868 р., повалено цей устрій і державою править тільки цісар.

Для нас цікаве, що всі ці союзи, в першу чергу військові, ніколи не діють у розумінні лібералістичному вчорашньої Европи: „за правом народу, народ повинен правити", навпаки: союзи діють — проти парляментаризму та його нездарности; діють за авторитарним і мілітарним устроем Це, як уважно слідкувати, можна замітити: коли в Японії є якісь рухи, то вони є за міцнішою владою, за чимсь рішучим у політиці держави.

Характеристичною рисою цих союзів — і взагалі японців — це мовчанка. Інколи влізливі европейські редактори хотіли знати дещо з життя цих союзів, але ніколи нічого путнього не довідались. Голова союзу „Велика Культура" на запит одного американського журналіста: про ціль і завдання союзу, — дав відповідь ясну: „не було б це розумно повіряти якомусь чужинцеві таемні подробиці японської політики". Така поведінка може багато навчити.

Сьогоднішна дійсність у Японії виглядае для постороннього, чи звичайного читача преси якоюсь нерозгаданою. Декому може здаватися, що зміни кабінетів і ця рухливість японських дипльоматів — це вияви нестійности напрямної. Але, коли ми ближче обізнаемося з тією японською дійсністю, коли пізнаемо її історію, традицію та в звязку з тим її великі задуми — ми будемо певні в тому, що Японія свого останнього слова ще не сказала, та вона його скаже.

І звідсіля беруться ці всі відомості про гарячкові приготування большевиків до оборони на границях Манджуко, а хоча би й навіть масове дезертирство, яке так шириться в совітській далекосхідній армії.

М. О.

Бібліотеки й архіви на Зах. Україні

за большевицького панування

II *)

Після книгарень прийшла черга й на наукові бібліотеки. І тут перший удар упав якраз на українську національну бібліотеку НТШ. Майже рік, від літа 1940 р. аж до останніх днів побуту большевиків у Львові, бушували у бібліотеці окремі бригади працьовників Облліту й т. зв. Спецфонду, себто окремого відділу при львівській філії бібліотеки Академії Наук, до складу якої належала бібліотека НТШ. В цім відділі, щільно закратованім грубими кратами і замкненим на три замки, складалася вся заборонена большевицькою цензурою література. Без дозволу НКВД нею не можна було користуватися навіть самому директорові. (До речі — цього дозволу ніхто так і не одержав). Службовці тут були виключно комуністи, або комсомольці. Бригада Облліту й Спецфонду під проводом специялиста, спровадженої з Київської Академії Наук жидівки Партон, переглядала книжку за книжкою, вилучуючи признані за ворожі до Спецфонду, а сумнівні, які ще не стояли в совітських індексах либрорум прогібіторум, відсилали до цензури до Облліту. Завдяки цій чистці бібліотека НТШ втратила кількадесять тисяч книжок, які помандрували за крати Спецфонду або в підвали Облліту, де багато й загинуло. Пішла майже вся українська національна продукція від року 1917-го — белетристика, публіцистика книжок, вся споминева література та й наукові книжки, особливо з історії України, навіть усі календарі, всі букварі й читанки, друковані денебудь за кордоном СРСР, різні статути, церковно-релігійні видання, врешті майже вся українська преса, журнали, газети від р. 1917 аж до приходу червоної армії. Вилучувано не тільки книжки, що критично або вороже відносилися до Совітів, до їх режиму й вождів, але й книжки загалом із протимосковською тенденцією, видані ще до жовтневого перевороту 1917 р в Галичині або в Україні, а також незалежно від змісту книжки т. зв. „ворогів народу", хочаб були це книжки про годівлю худоби або садження капусти. Так вилучено книжки „петлюрівської" політемиграції, писання проф. О. Лотоцького, Ст. Сірополка (навіть з бібліотекознавства), всі твори поетів Олеся і Маланюка, праці Р. Смаль-Стоцького, І. Мазепи, М. Шаповала та ін., а по увязненні д-ра В. Старосольського й К. Левицького вилучено всі їх твори, незалежно від змісту й року видання. Одночасно усунено з бібліотеки силу-силенну книжок давніше виданих в Рад. Україні, або тому, що їх автори стали „ворогами народу" (всі твори Гр. Чупринки, Івченка, Фальківського, Хвильового, Слісаренка, О. Вишні, Донченка, Вороного і т. д.), або тому, що містили твори ворогів чи статейки про розстріляних пізніше большевицьких діячів та взагалі про „ворогів народу" (всякого роду читанки, декляматори, альманахи, антології), або тому, що автори їх, хоч і залишилися льояльними, але зміст їх писань уже не відповідав теперішнім поглядам уряду й партії, передовсім складені давніше історії компартії чи большевицької революції. Правда, останнє не відноситься до українських авторів, а хіба до грубших риб із большевицького Олімпу, як напр. відомий комуністичний агітатор, заслужений голова „спілки безбожників", вибраний за свої партійні заслуги членом Академії Наук жид Омелян Ярославський.

З вилучуваними книжками службовці Облліту та Спецфонду поводилися по варварськи: кидали їх на брудну підлогу, писали свої завваги на окладинках або титулових картках, а то й у середині книжок. Нищили їх також, неуважно перевязуючи шнурками. А коли керманич бібліотеки звернув їм на це увагу, дістав відповідь: „Таж ці книжки все одно до вас не вернуться". Проте це ще не все. Робили вони ще гірші речі: з книжок, самих собою цензурних (відноситься це здебільшого до клясиків гарної літератури) виривали передмови або коментарі редакторів, що встигли стати „ворогами народу", або замазували їх прізвища чорнилами, чи витинали їх із титулових карток. Робили це навіть на збірних виданнях творів Леніна або в „Історії громадянської війни в СРСР" і т. д.

Чимало неґативних рис до цієї невідрадної картини докинула й бібліотечна політика та практика большевиків. Знаціоналізувавши ряд бібліотек, взялися вони будувати свою сітку — наукових, обласних і міських — бібліотек, головне завдання яких було — просувати до західно-українського читача партійну й русифікаторську книжку. Старі фонди місцевих, громадських бібліотек — просвітянських, ТСЛ, тощо, були понищені, частинно розпорошені або позабирані до Спецфонду й тільки частинно *попали* до заснованих на їх місце большевиками обласних та міських бібліотек. Менше назагал потерпіли наукові бібліотеки — університетська й політехнічна залишилися при своїх установах та, перебувши чистку, поповнювалися новими совітськими видавництвами, де маркс-ленінсько-сталінські писання мали панівне

*) Див. „Краківські Вісті" ч. 250.

У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ Н

ВЛАСНОГО ЗАП

[illegible] ...тської бібліотеки вилучили всю медичну літературу й передали її Медичному Інститутові, виділеному з університету в окрему установу. Інші наукові бібліотеки — НТШ, Нар. Дому, Студіону, Оссолінських та Баворовських, з додачею жидівської (кагальної) злучено разом в одну велику бібліотеку — львівську філію Бібліотеки Академії Наук. І от большевицька управа філії почала розбивати фонди цих різних бібліотек, без ніякої уваги й пошани до їх історії, традиції та завдань.

Бібліотека Баворовського і Студіону були вже напередодні знищення—їх фонди почали розташовувати по різних відділах, створених в Оссолінеум, що стало головною базою філії Бібліотека „Народ. оДму" була цілком замкнена, а з бібліотеки НТШ повивозили до Оссолінеум стародруки, бібліографічні й бібліотекознавчі книжки, ноти й музикалії. З великої і всебічно українознавчої бібліотеки мала вона перемінитися лише у відділ української літератури й мови. Загалом до бібліотеки НТШ большевицька управа філії ставилася неприязно, з нехіттю, не дбала за неї, не робила в неї ніяких вкладів і не поповнювала її навіть книжками з української та советської літератури. Опікувалася вона тільки Оссолінеум, але й тут господарювала хаотично переносячи раз-по-раз одні відділи на місце других. Таку політику вела фахова верхівка. Щож уже тут говорити про те, як ставилася до бібліотечних книжок так зв. совітська громадськість?

Большевики любили хвалитися культурністю свого читача. Тимчасом,як ми мали неодноразову нагоду переконатися з власного досвіду, совітському читачеві дуже далеко до культури західно-европейської людини. Позичені книжки звертали совітські люди неакуратно, часто понищені. Зокрема партійні достойники, що їм з наказу директора позичилося книжки не-раз рідкі й цінні, звичайно їх не повертали, на рекламації, користаючи зі свого урядового становища не звертали ніякої уваги, затрачували, або навіть вивозили позичені книжки десь до Києва, Москви тощо. Чимало пропало видань при втечі большевиків зі Львова. Неакуратність з поверненням книжок і недбайливість в обходженні з ними проявляли й читачі та навіть службовці великих центральних бібліотек. У порядку т .зв міжбібліотечного абонаменту книжки зі Львова йшли до Києва, Харкова, Москви, Петербурга тощо, чи то до місцевих прилюдних бібліотек чи бібліотек при школах і т. д. Отож часто-густо траплялося, що книжку позичену з однієї львівської бібліотеки відсилано до другої. Памяткою „культурного обходження" з книжкою, залишилося у нас одно видання НТШ, вислане до публичної бібліотеки в Петербурзі. Нова і ціком нерозтята ще книжка вернулася до бібліотеки НТШ понівечена — розгаратана й пописана. Совітські „вчені" (якийсь тов. Мишастов) видко розтинав її сторінки олівцем, та крім того попідчеркував різні місця червоним олівцем, а управа бібліотеки не посоромилася звернути таку знищену книжку нам без ніякого оправдання. Керманич бібліотеки НТШ радив відіслати книжку назад з відповідною заввагою та з порадою помістити її в музеї книги як зразок культурної поведінки з книжкою, але большевицький директор не відважився цього зробити. Автім кожний директор (у філії за короткий час її існування змінилися два директори) та його працівники-партаймани зі східніх областей брали бібліотечні книжки додому без ніяких реверсів. До повноти характеристики їх відношення до книжок, позичених з інших бібліотек, можна навести ще такий факт. На Шевченківську виставу (книжкові виставки влаштовувалися у філії раз-по-раз і різних нагод) позичила філія з київської бібліотеки Академії Наук ряд видань і, хоч вистава вже була закрита, не звернула їх, не зважаючи на домагання Києва. Директор велів не звертати уваги на рекламації, бо, мовляв, „ці книжки й нам сподоблять[н]

ня"(!) і їх у нас заінвентаризовано та втілено до книгозбору філії.

Ось звичаї большевицьких бібліотекарів, ніде на заході ніяк не можливі. А вони ж раз-у-раз лаяли той гнилий Захід та аж надривалися, вихваляючи культуру „совітської країни". Але ці їх запевнення, була така брехня, як і в інших випадках. Привиклі до західньо-европейських форм життя, ми тішимося, що врешті позбулися московсько-азіятської культури і в бібліотечній ділянці.

В. Дорошенко.

Єпархіяльний Собор у Холмі

В днях 21, 22, 23 м. м. відбувся в Холмі Єпархіяльний Собор під проводом Владики Іларіона та 51 членів, вибраних на місцях: з того 30 членів духовенства, два члени від чернецтва і 19 членів від мирян. Собор розпочався у вівторок, 21 жовтня ц. р. в год. 10 рано урочистим молебном в українській мові, що його відправив Владика Іларіон у сослуженні 26 священиків, при переповненому катедральному храмі.

Наради відбувались в архиепископській палаті. Уконституувавшись, Собор вислав відповідні телеграми до Митрополита Діонізія, Ген. Губернатора д-ра Франка та люблинського губернатора Цернера. Зчерги Владика Іларіон докладно оповів про свою річну працю в холмській та підляській єпархії, підкреслюючи, що він відновив стародавню традицію Української Церкви. Того ж дня пополудні почалось друге пленарне засідання Собору, на якому виголосили три реферати: секретар Консисторії В. Квасницький, член Консисторії о. протоєрей Митюк та о. прот. Е. Барщевський. Другого дня 22 жовтня ц. р. виголосили реферати о. прот. Володимир Мархева, о. прот. Г. Коропчук, о. протопресв. І. Левчук, о. Гр. Митюк та п. С. Любарський. Після того всі члени Собору поділились на комісій, які пильно працювали аж до 10 год. вечором. В цих комісіях кожний член Собору міг зовсім вільно висловити свою думку і проявити повну ініціятиву. Дуже оживлені наради відбувались в українізаційній комісії.

Третій день Собору 23. жовтня почався пленарними зборами в год. 10 рано. Спершу відчитано телеграму від Митроп. Діонізія, зчерги голови комісії відчитували свої проекти постанов, що їх Собор приймав, чи відкидав, чи теж змінював. Усіх постанов прийнято 98. Серед них є дуже важливі, нпр. українізаційні постанови — Прикінці Собор вибрав 11 кандидатів на членів Консисторії та 5 кандидатів до Єпархіяльної Ревізійної Комісії. Собор одноголосно рішив скласти Владиці Іларіонові свою глибоку та сердечну подяку за упорядкування і впорядкування життя єпархії. В год. 3 попол. 23. жовтня епархіяльний Собор закінчився пращальною промовою голови Владики Іларіона після чого в архикатедральному храмі відслужено молебен.

ОБЛАСНИЙ СОБОР ЕПИСКОПІВ НА ВОЛИНІ.

У днях 18—23 серпня ц. р. відбувся в Почаївській Лаврі на Волині Собор Єпископів Православної Української Церкви на Волині, що його скликав архиепископ рівенський і кремянецький Олексій. В ньому взяли ще участь архиепископ острізький Симон, епископ львівський Пантелеймон та епископ Веніямин. Собор полагодив 26 важливих церковних справ.

Подорож Курузу до Вошинґтону

ТОКІО. — Висланий у спеціяльній місії до Вошинґтону японський амбасадор Сабуро Курузу повинен приїхати до Вошинґтону мабуть вже 13 листопада, тому що він міг зловити пасажирський літак, що летить над Тихим океаном, скорше, як сподівався. Курузу виїхав, як відомо, у пятницю вечером, в пятницю рано виїхав з Гонкон та вполудні прилетів до Манілї, де на летовищі зустрінули його японські представники та влада. Безпосередньо потім амбасадор Курузу відвідав президента філіпінських островів Мануеля Кезуна та американського комісара на Філіпінах Френсиса Сейра. Мабуть в суботу Курузу полетів дальше. В його товаристві є, як стало відомо у Токіо в пятницю, також один високий урядовець з господарського відділу японського міністерства закордонних справ.

Доля чорноморської фльоти

БЕРЛІН. — Серед большевиків є вже щораз більше голосів про велику небезпеку в якій опинилася південно-західна частина большевицької держави невільників... Вони означують ситуацію на Криму, як безнадійну, формулують її навіть так, признаючись стидливо, що треба бути приготованими на дальші невдачі.

З огляду на те німецький наступ звертає найсильнішу увагу також і в португальських знавців. Числяться там зі скорим наступом на Кавказ та долучують до цих сподівань міркування, які займаються господарською ситуацією цієї округи.

Йде їм передовсім про джерела нафти на Кавказі, яких відірвання операціями німецьких збройних сил вистало б, щоби докінчати совітського медведя.

Португальський економіст при вичисленні джерел нафти в цих округах, гостро критикує систему експлуатації і адміністрації совітів. Відстала совітська техніка без огляду на велике словне перебільшування, не була ніяк у спроможності перетворювати добуту нафту. в рафінеріях так, щоби вона була придатна для моторів совітських літаків. Томуж і ці боязкі заклики за поміччю до Злучених Держав, щоби вони дали цей гінний матеріял, який можна було при порядній технічній переробці самому виробляти.

Хоча найвидатніші джерела нафти є по другій стороні Кавказу, то є ще на північ від Кавказу два важні осередки, а це біля Грозного і Майкопу. Добування нафти з джерел біля Майкопу значно зросло в останніх роках. Річний добуток в тій окрузі подають на 2 і пів мільйона тон, коли в нафтовій окрузі Грозний можна добувати навіть три мільйони тон річно.

На думку португальських знавців зовсім непотрібно обсаджувати округи Майкоп і Грозний, щоби відтяти Совітський Союз від достави нафти з Кавказу і поцілити їх в остаточний спосіб. Вже само досягнення західного берега Каспійського моря вистало б, щоби забрати совітам користування нафтою з тих просторів, бо транспорт нафти можна би в цей спосіб легко переловити, тому, що і совітська нафтова фльота на Каспійському морі не могла б дати ніякої більшої помочі через те, що вона не велична.

ЮРІЙ КОСАЧ. 13)

Рубікон Хмельницького

Так розповідав капітан Габданк-Хмельницький, ідучи до моря своїм розмашистим кроком, трохи згорблений, мов вовк. „Ні, подумав Ахіллес, поглядаючи на нього скоса й слухаючи його слів, що падали коротко й врівчасто як посвист шаблі, — ні, він не родився на те, щоб боніфікувати хутір, закладати млини й пасіки. Він роджений для іншого,..."

Немов рвучкі хвилі прозорого потоку, що рветься з гір у долину, розсипуючи срібні бризки об каміння й скелі, плили капітанові розважування. Наглили, бентежили, запалювали. Гай-гай, як виростає людина! Був колись звичайним затяжцем, трохи впертим, але хоробрим рубакою, не надто виривався поперед других, але коли сік, то сік до кінця. Інші гадали, що в ярославській школі здобув хист інтриґування. Дехто не вірив йому — може й міг би продати товариша й брата. Атжеж підписав у Курукові видання Томиленка й Павлюка. А може вмів чекати? Проте добра була ця школа езуїта Ґенцеля Мокрського.

І Ахіллес признавався сам собі, що не збагнув ще цієї людини до кінця. Все ще було темне довкруги неї, врівчасте: біг хмарок, проміні; темінь і знову веселка.

— Щож робить король? — спитав капітан.

Ахіллес сумовито відповів, що король Володислав у дні, коли не докучає йому гостець, чвалує на ловах по уяздівських лісах, а потім з вечера до ранку бенкетує й розважається з жінотою.

Капітан схопив себе за голову.

— Це бабство знівечить його, зведе на нінащо, а добрий це король й іменитий король. Точить сам свою волю, мов той червяк дерево і не встоїться шляхетським змиям. Лише війна врятує його й Річпосполиту...

„А він все ще gent. Ruthenus natione Polonus", подумав Ахіллес і сказав:

— Ціла корона в величезному непокою від листів, що їх король розіслав на війну. У Львові зібралось кварцяне військо, до Львова повезли гармати, а в Кракові людвисарні день і ніч ллють нові серпентини й фальконн. На весні ждуть посполитого рушення.

Хмельницький опинився й глянув допитливо на Ахіллеса.

— І ти віриш, капітане, що король піде, що не зломлять його пани?

Ахіллес знизав раменами.

— Не знаю. Це квола людина, химерна людина. Важко в неї вірити. Може й зламають його ті всі Шолдрські, Радивили, Остророги, ваші Кисілі...

— Які вони там наші!...

— ..Любомирський, Опалінські... ось навіть Осолінський вже не той, що тоді був, торік, як конфіденційно з королем ми говорили...

— Гей, гей, тож бо то невчасно відійшов від нас старий Конецьпольський, зажурено сказав Хмельницький, тожбо то накоїв нам печалі. Я, коли до мене на дюни вість прийшла про його смерть, три дні мов топленик ходив...

— І півкопи еспанців посік із пересердя при штурмі, — посміхнувся Мрозовицький, що ввесь час мовчав.

— Земля йому пером! — І Хмельницький гукнув:— Шляхта! Гербові! Пяниці, різники, кертиччині рила! Нами, нами Річпосполита живе, козаками і черню! Ми їм під Цецорою й Хотином турчина погромили! Відійшов, зализуючи рани. Як львів стануло нас тоді під Хотином сорок тисяч а їх скільки було? Шведів під Вовком на марних чайках на морі погромили! Чи чувана річ, матер деї, чайками ґалліони й корвети на абордаж брати!... Того не втнуть вони, псявіра, на перинах роками вилігуючись, фазанами обідаючись, перфумами обливаючись, збабівши до решти...

— Що тобі по панах, капітане, — промовив своїм мяким, оксамитним голосом колишній паж королеви, Мрозовицький; ми їх на шаблях рознесемо, щоб тільки король був з нами...

— Скільки тисяч може виставити Низ на війну? — перебив його Ахіллес.

Хмельницький задумався. Чутно було шепіт моря, що все ближчало.

— Стопятдесят тисяч рушить; всіх реєстрових, всіх випищиків, всю чернь і голоту козацьку, що по степах ночує, підіймемо. Морем вийдемо й сушею. Увесь воєнний плян маю в кишені. Але що з того, що з того?... Наша козацька сила без інженерів, без ритмайстрів, без гармат нічого не подолає. Темне ще все це, дич..

Туга була в його голосі. Станули на

З голосів преси

З подорожі по Україні

Постійний військовий співробітник щоденника *„Поммерше Цайтунг"*, капітан Степан Вернер, помістив у ньому свої враження з визволених частин України п. заг. „Подорож по завойованій Україні". Зміст найцікавіших частин того репортажу такий:

„Стоїмо на побережжі в Очакові, на березі Чорного моря. Впродовж кількох тижнів ми їздили у віддалі 3000 км. вздовж і впоперек Україну. На шляхах ми бачили ворожі однострої: українські воєнні полонені, яким слово Фірера вернуло волю, мандрують громадами до рідних сіл і міст. Але тисячі большевиків мандрувало з-поза дротів перших збірних точок до таборів у запіллі. Тут і там на нашому шляху видно тиху воєнну могилу, що нам пригадує, скільки крови треба було пожертвувати, щоб рятувати Німеччину".

Далі автор пише, що і в містах і по селах зустрічається той самий тип людини, що всюди стоїть на найнижчому щаблі життя. Хати тамошніх людей дуже нуждені. Доми в совітських містах також жахливо занедбані. Колись підчас інфляції було в Німеччині багато занедбаних будинків. І коли б їх ніхто був не поправляв і не приводив до порядку впродовж 17-ох років, то вони якраз виглядали би так, як будинки по большевицьких містах. Від того загального занедбання відбиваються великі будинки касарень по всіх містах та будинки для старшин червоної армії. Але навіть ті будинки виглядають якось такі сірі, наче невикінчені й тому вони скорше нагадують площі будови, ніж уже замешкані будинки. Очевидно, що навіть і годі говорити про касарняні площі й квітники в німецькому розумінні. Доми для старшин тим відрізняються від касарень, що мають балькони, але всі вони без поруччя, так що не багато з них користи... Єдині меблі, які найчастіше можна зустрінути в тих большевицьких старшинських помешканнях — це крісло побіч залізного ліжка. Всі хати аж кишать від блощиць. Кожне помешкання має внутрі також і потребники, але вентилятори з них переведені до кухонь...

Село назагал скоріше приходить до себе. Це можна побачити в неділю підчас відпочинку або нашвидко зорганізованих народніх забавах. У порівнанні з неділею на селі, неділя в совітському місті дуже скучна і сіра. Просто годі собі уявити, що робило большевицьке населення зі своїм вільним від праці часом.

„У тих умовинах наші (німецькі — Ред.) вояки раз-у-раз повтаряють, що їм не варто виходити на вулицю. В інших краях якось мило побачити людей. Але сумні постаті, що тут ходять брудними і погано вимощеними вулицями таких більших міст, як Житомир, Кіровоград, Кривий Ріг або Миколаїв, дійсно не дають для ока ніякої радісної картини.

Також українське населення внаслідок недоїдання і постійного пригноблення опинилося в дуже поганому стані. При тому щодо росту і вигляду воно не представляється гірше ніж польське населення. Але всякого роду хвороби впродовж останніх десятиліть значно підірвали його расову субстанцію. На диво скрізь вражає незвичайно поганий стан зубів. Але німці вже зовсім не всилі собі уявити одягу населення. Коли якась переношена частина одягу вже перейшла двадцять разів з рук до рук, то без огляду на те найдеться ще двадцять перший, який із тими останками одягу всетаки щось зуміє зробити. Жінки також не є ніяким винятком. Вони ходять також неймовірно бідно одягнені. Здається, наче та повна недостача мануфактури цілковито викорінила в жіночій частині населення навіть змагання до прикраси, отже найбільше примітивні інстинкти. Деколи десь блисне між сірим, випраним упродовж десятиліть лахміттям якась пестра хустинка. Але назагал навіть молода і гарна з постави жінка пропадає в сірій і безформенній масі. При тому вдаряє те, що вона сама навіть несвідома тих своїх недостач.

В одному українському повітовому місті ми пережили таке: одна з українських дівчат із здивуванням запитала німецького перекладача, як це воно може бути, що німецькі вояки, які побіч них працювали в одному друкарському заведенні ніколи на них не кинули оком. Вона була безмежно здивована, коли їй відповіли, що з огляду на поведінку, зачіску й одяг тамошні дівчата не відповідають тим поняттям, які наші мужчини привикли звязувати з жінкою.

На всіх просторах Сходу царила величезна недостача товарів. Тому заміна торгівля стала нормальною формою господарського обороту. За стару совітську військову шапку можна дістати велику кількість харчів. Хоч большевицькі армії потерпіли важкі криваві втрати, то все далеко і широко годі знайти на побоєвищах якусь частину однострою, навіть брудну і подерту. Також і під тим оглядом відрізнялася картина, яку залишають тутешні бої, від боїв на заході або на півночі, де очевидно нікому з мешканців навіть до голови не прийшло, щоб вишукувати таку добичу. Але на Сході збідоване й десятками літ грабоване населення намагається з біди охоронитися від зимна ще тими нужденними останками засобів, що залишилися на побоєвищах. Коли ж воно так діється, то тільки тому, що тут жахлива нужда. Можна це сказати на тій основі, що назагал населення виявляє нахил обдаровувати табори полонених, що є поблизу, або військові відділи, що переходять, тими продуктами, яких має більше — тепер восени, нпр., мельонами або також хлібом із кукурудзи. Без огляду на дуже обмежені умовини життя тих людей, їх гостинність така велика, що викликує здивування. В кожній хаті настирливо дають жменю соняшників і від того просто годі оборонитися. Але відвідувач часто зустрічається також із запрошинами прийняти звичайний житній хліб. Його по-дружньому простягає щоправда незавсіди цілком чиста рука. Але коли би відмовитися прийняти хліб, то це зовсім певно викликало б погане враження. Це все свідчить про те, що населення радо жертвує все те, що в нього є.

Коли у відповідь на такі дарунки дати комусь папіроску, то закурюють її з жадобою і гаряче вихвалюють, хоч би вона була зі совітських засобів і незвичайно поганої якости. Кожний прояв прихильности німецьких вояків приймають радо, але також і без надто великого здивування. Большевицькі брехні про жорстокість і суворість наших військ скоро щезають. Від часу, коли в краю почав устійнюватися порядок і дисципліна, настрій широких мас прийняв такий характер, який менше-більше можна схарактеризувати словами, що вони вже зовсім нічому не дивуються.

Руїнницька большевицька влада знищила справжні почування і мільйони спокійних і добрих із природи людей перемінила в якусь безформну масу, що живе без справжньої радости, але і без справжнього болю. Тут і народини і смерть стали подіями розмірно без ніякого значіння...

Треба тільки побачити, як нуждено виглядає в цій країні похорон: нашвидку руку збита домовина, її везуть на візку, ззаду іде кілька осіб у жалюгідному поході. Гріб викопують денебудь на цвинтарі і найчастіше навіть не думають про те, щоб якось означити могилу або щоб її чимось прикрасити. Але навіть, ко...

морем. Підходило, тихо шамшучи по піску, наче пес приповзало до ніг і лизало їх. Вал за валом ішов, граймоте гуляло, гостра брижа викидала з піною тріски, шкамаття, принесене здалека. І шуміло — треба було його перекрикувати. Ненаситне, роздавалось, куди лиш око зайняло, сіре, напнуте, лиховісне. Хуртовина йшла.

І Теодатова туга була мов це море, бездонна. Самий був із своїм болем за люту кривду від бутних, ситих і нікчемних панів, (може це кривда діялась йому, може королеві, може всім...), болем, що глухо рокотав у душі, як полумяні зірниці завтрішньої бурі; самий був із своєю гордістю, що не давала жити спокійно й у довіллі; гай-гай, нарікав на короля Володислава, що розважається ловами, пє вино і пестить повій, а що мав робити, коли йому обтинали крила, коли чув, що він не король, а блазень, на ласці могутніх цього світу? Повинен був і він, щоб забитись (і бувало це іноді) з чортівської нудьги в вині топити свою гордість, в обіймах куплених наложниць находити розраду. Гордість була така, що запирала йому іноді духа, застиляла йому очі кармазиновим чадом: горів, горів, може краще було, щоб згорів тепер навіки...

І Ахіллес збагнув, що залізо треба кувати поки воно гаряче. Вірити, чи ні в цього мужа — це була інша справа. Головне було те, що в ньому тліла невимовна жадоба чину, чого не було в других. З тієї громади чубатих рубак, що віддихали війною, що їх знав у битві й у питві нещадними, невгованими, з них усіх лицарів тієї химерної, казкової з а с і к и в о л і, він один імпонував йому своєю особистістю, своїм чуттям міри для людей і річей. Ахіллес і французький амбасадор у Варшаві ґраф де Бежі збагнули перші, що імя цьому мужеві — небуденність. Бо він один умів здавити в собі передчасний бунт гордої людини, бунт, могутний як рокіт грізного Бористену, закований порогами, умів приборкати його розумом.

І Ахіллес, добрий знавець людських душ, тихо, мов мати до любої дитини прошепотів:

— Тільки війна, тільки священна війна потрібна, капітане. Багато людей чекає її. Так Бог хоче, капітане.

І коли вмерли ці останні його слова в шумі моря, що як грізну вість посилало до берега пінні буруни, щоб невговтані припадали до піску й поверталися ще більш розгнівані, ще більш ненаситні, Ахіллес сахнувся. І Мрозовицький, мовчазний красунь відступив. Бо з капітанових очей бризкали розсипалася полумінь. Біла, жорстока полумінь жаги, що її вже не сила вдержати в карбах. Вилітали на чоло дуги брів і знову бгались над орлім перенїссям і світліло костисте обличчя під шоломом, немов осяяне блискавицями або відблиском січі і капітан Хмельницький ще тихіше промовив:

— Друзі мої, нас і предків наших поставив Бог як заборолo, як вічний вал християнства. Хто за Бога, той піде зі мною, хто за чорта, з тим будемо мірятись!...

— Амінь! — сказав Мрозовицький, па... королевої.

„Школа Генцеля Мокрського придалася", посміхнувся про себе Ахіллес, невже він нічого більше не скаже?"...

Не легко було збагнути цю людину. Вона вміла в потрібний мент відбити шпаду, що пробувала розтяти темінь її душі.

Хмельницький стояв мовчки і дивився вдаль. Брижі прибігали до нього, лестились і рахманно відходили. Море чорніло. Горе було вітрилам, що мріяли в далині, змагаючись із хвилями, щоб добитись до пристані...

Це море нагадало Хмельницькому те друге — вольне, горде Чорне море, колиску слав, кудою ходили Олег і Святослав, Байда-Вишневецький і Самійло Кішка. Там, на його плесі, вилискували шоломи, фуркотіли в вихрі прапорці, там, у горобину, смажну ніч, биту зорями, прибігали над беріг запінені коні й іржали тоскно. Там степи браталися із бурунами, там тремка від жаги земля заручалась із морем-царем. Там був уже П і в д е н ь! Там був світ казок, шлях Аргонавтів до соняшної Колхиди й до лагідної Еллади, там оживали люди й звірі, бо там починався інший чудесний, сяйний світ.

— Ідемо, друзі! — весело сказав Хмельницький, зовсім злагіднівши.

— Ідемо, капітане, — луною відізвався Станислав Мрозовицький, що ділив із ним потайні думи.

Ще далеко було до світанку.

(Далі буде)

...б у якийсь спосіб про те подбали, то всеодно воно довго не тривало б. Бо згодом потребували каміння з мурованої цвинтарної огорожі на якісь „важні для держави" будинки, худоба всякого роду вганяється по могилах і цвинтарі стають чимось по-середині між пасовищем і площею, де висипують румовища. Зовсім нема мови про якунебудь пошану для померших. Погорда людини, що тут така прикметна формуванню життя, діє також і після смерти.

Заперечування всього людського. є саме чимось тим, що таким немилим робить для німецьких вояків перебування в цій затроєній большевизмом країні. Серед цих безконечних просторів людина тужить за якимись межами, за рідними горами й узгірями або за лісами й озерами північно-німецьких округ. У цій бездеревності українських фабрик збіжжя або серед того безмежного степу, що може ще тільки стати пасовищем для величезних стад худоби, батьківщина видається якимось прегарним сном. Яка ж це благодать для очей, коли несподівано недалеко від Дніпра побачити алею від залізничого двірця до колишнього, тепер досить знищеного, толстоївського замку! Ця алея складається зі самих білих тополь, їх листя шумить на вітрі! І яка це розкіш раптом побачити після одноманітної рівнини, що скучно простягається годинами, як море з шумом бє в береги, море з його блакиттю, зі стрімким узбіччям червоної землі на березі.

Большевицький режім, який гнобив Україну майже чверть століття, не міг закорінитися. Тепер після того, як прогриміли громи великих боїв, здається, наче вітер його розвіяв. Назовні залишилися з большевизму тільки знищені пови і повалені гіпсові памятники. Але ще роками люди носитимуть руїну в своїх душах і тільки помало находитимуть шлях до того, що рішає про особовість і про внутрішню свободу".

ПОВОРОТЦІ

Битим шляхом повертають з полону вояки — ідуть чоловіки, жінки.

Зі шляху повернув чоловік, зійшов на горбок, ...нився і мрійно дивиться на сівачів.

Стежкою, обіч шляху, ідуть два юнаки... Вони ...ротали дні в тюрмі.

Згодом ми зустріли виснаженого чоловіка, що ...ув у Сибірі.

Оце одна із картин, що її часто зустрінеш на ...ших шляхах. Поворот людей — чи не найбільш ...рактерна риса сучасного українського побуту. ...исячі людей вертаються до своїх. Вертаються ..., яких арештували, вивозили, переселювали, ви...лювали, — ті, яких просто перекидали з місце...сти до місцевости, лише на те, щоби відірвати ... рідного ґрунту та прикріплювати (характер...ий вислів комуністичної термінології) до місця ... чужому окруженні, на чужій землі.

Двадцять років ішла ця торгівля людьми. І ко...и в перших роках большевицької влади її ре...пресії були частинно звернені проти ворогів ...омунізму, зчасом в системі нищення не можна ...найти причинового й послідовного звязку. Національний актив, інтелігентський, селянський, чи робітничий, призначено на загладу. Хто не подобав...ся, хто сказав „жид" замість еврей, хто мав гарне ...мешкання, хто спізнився до бюра, вкінці кого ...попало. Вистачало, що був українець. У висліді: ...країна позбавлена найціннішого, найактивнішого ...елементу. Вияловлено населення, немов витягне...о соки з рослин. Ті, що залишилися, бунтувалися все менше, все слабше. Населення перемішано з жидами, росло нове покоління вихованців комунізму. Частина молоді, з притаманним її вікові жаром, готова була покланятися комуністичним божкам, щоби щойно по роках розчарувань зі зрілістю літ і думок — зневіритися.

Німецько-большевицька війна перервала процес нищення українського народу в цілому його розгоні. Ті що були „неблагонадьожні", що не вірили в бога комунізму, що дивилися критично на його брехливі осяги, ті що були здебільша вірними синами своєї нації — вертаються домів. Не всі. З мільйонів — лише тисячі, з тисячів — сотки, іноді лише одиниці задержалися при житті. Вони йдуть. Вдячні Вождеві Німеччини й його військам за визволення, вилікувані з останків комунізму, наставлені до того, щоби відбудувати зруйноване, побачити нове життя. Їх кличе рідна земля, їх веде відвічний інстинкт самозбереження. Та це ще не кінець їхнім стражданням. Ще перед ними дорога. Далеч. Зима.

Нам невідомо, які заходи чинить громадянство України, щоби влекшити поворот людей зі Сибіру, з Азії, з полону, утікачів зі совітської армії, з тюрем... Чутки доносять, що воно ставиться до всіх людей прихильно, що на кожному кроці пособляє цій справі. Голиться і нам відізватися на зов духа часу й взяти участь у допомозі загально-національній справі.

ІРИНА ВИННИЦЬКА.

—o—

Завдання Літвінова у Вошинґтоні

РИМ. — Призначення Літвінова-Фінкельштайна амбасадором у Вошинґтоні — ...е могло, як повідомляє агенція Стефані, ...як викликати здивування у римських політичних колах. Пригадують тут, що Літвінов був довгі роки на службі жидівства ...а в таємничий спосіб підтримував звязки ...англо-саських країнах між тамошнім жидівством та революційними жидівськими комуністичними чинниками. У часі спроби порозуміння Німеччини зі Совітами його саме уповажнили підтримувати в Москві потайний звязок із Стефордом Крипсом. Літвінов віднайде у Вошинґтоні свого приятеля Бюліта (колишнього американського амбасадора у Парижі), з яким він мотав вже неодну інтригу. Це вони обидва — пригадують у Римі — були тими діячами, які за кулісами європейської дипльоматії найбільш працювали над викликанням війни, відповідно до інтересів плютократії, большевизму та жидівства. Вкінці вважають в Римі, що висилка Літвінова як амбасадора до Вошинґтону на місце Уманського — це твір північно-американських жидів, які хотіли мати якогось свого співвірного, як знаряддя своїх темних махінацій, та які воліли Літвінова від колишнього чекіста Уманського.

—o—

Що таке Ялта?

БЕРЛІН. — Ялта, яку німці зайняли у ...вому наступі проти південного побережжя Криму, розкинена на південному узбіччі гір Яйла. Тому втішається багатством ...ропікальної рослинности, яка розвивається на побережній смужці під охороною гір. Численні гостинниці, палати та літні віллі пригадують ще те, що колись тут шукав відпочинку царський двір. Часто приїздив ...юди колишній цар, якого відомий замок Лівадія, побудований лише два км. від Ялти. На схід від міста колишній царський ...аеток Массандра, відомий колись своїми ...инницями. Його пивниці із винами мали свою окрему славу та причинилися до того, щоб прославити кримські вина поза кордонами Совітського Союзу. За большевицьких часів Ялта зберегла свою славу як відпочинкова місцевість. Це осідок багатьох санаторій. Крім того місто з понад 20.000 мешканців, має пристань, що не лише не замерзає, але ще з трьох сторін захищена горами, а на четвертій портовим виступом. Портові будинки займають поверхню 8.500 км. кв. Ціла пристань займає 15 гектарів. Тому Ялта є також догідною точкою опору для легких воєнних кораблів.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ЛИСТОПАД.

12. Середа — Мч. Зиновія
13. Четвер — Стахія

— ВАЖКА НЕДУГА ПРЕЗ. Д-РА КОСТЯ ЛЕВИЦЬКОГО. „Львівські Вісті" з 9.—10. XI. ц. р. (ч. 80) принесли сумну вістку про те, що відомий усім кругам українського громадянства сеніор українських політиків і громадських діячів президент Української Національної Ради у Львові, д-р Кость Левицький, так поважно захворів, що мусить перейти лікарську операцію. Як це відомо, през. д-р Кость Левицький має 83 роки і саме на короткий час перед німецько-большевицькою війною вийшов із большевицької тюрми, в якій перебував безперервно від жовтня 1939 р. Достойного сеніора лікує відомий український лікар проф. д-р Маріян Панчишин. Ціле українське громадянство затривожене станом здоровя одного зі своїх найвизначніших діячів. Воно цікавиться дуже перебігом хвороби і вірить у його швидкий поворот до громадянського життя.

— УПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ СВІТЛИЦІ в Кракові (вул. Зелена 26/9) подає до відома, що найближчі сходини членів відбудуться в четвер 13. листопада ц. р. в год. 19-ій. Гутірку веде п. Ніна Бурик на тему: „Шлях молоді в Сов. Україні". Просимо явитися точно.

— УКРАЇНЦІ ЗЕМЛЕМІРИ, що бажають повернути до Галичини і працювати як учителі мірничої школи, надішлють негайно до Українського Краевого Комітету у Львові в. Паркова — давня Міцкевича ч. 10: — 1) точний перебіг життя і мірничої та педагогічної практики, 2) заяву, які предмети може викладати в мірничій школі, 3) точну адресу свою та установи, в якій тепер працюють. Українські часописи на еміграції проситься передрукувати.

— ДЛЯ РОДИН ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ ІЗ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ. Редакція „Нової Доби", газети для полонених українців із червоної армії, відкриває в газеті рубрику „Розшукують". Рідні тих українців, які були в червоній армії й які не мають від них вісток, можуть присилати відповідні оголошення до Редакції „Нової Доби" на адресу: Ukrainische Gefangenen-Zeitung "Nowa Doba", Berlin NW 7, Prinz-Friedrich-Karl-Strasse 1. — Українську пресу прохаемо цю вістку передрукувати.

Затемнення помешкань на терені Ген. Губернаторства обовязує від год. 16.55 до год. 7.50.

— ПРИМІР, ГІДНИЙ НАСЛІДУВАННЯ! Заходом Комісії ДОС-у при УДК в Томашеві Люблинськім зложили (в золотих) на Фонд Допомоги Українському Студенству за місяць жовтень Кооперативи томашівського повіту: Окр. Союз Кооп. 100, Кооп. „Згода" Гораєць 15, Кооп. „Згода" Люблинець Ст. 30, Кооп. „Добробут" Люблинець Нов. 30, Кооп. „Єдність" Плазів 5, М. Рацький, Ульвівок 5, Кооп. „Любов" Річиця 10, Кооп. „Згода" в/м 5, Кооп. „Пробоєм" Перевірськ 5, Кооп. „Сіль. Госп." Губинок 5, Кооп. „Єдність" Вепрове Озеро 5, Кооп. „Надія" Жуків 10, Кооп. „Будучність" Кличчин 10, Кооп. „Згода" Ульвівок 10, Кооп. „Воля" Лащів 25, Кооп. „Єдність" Коргин 5, Кооп. „Надія" Шлятин 5, Кооп. „Україн. Кооператива" Тарнаватка 5, Кооп. „В єдности сила" Нежедів 5, Кооп. „Єдність" Улів 5, Кооп. „Єдність" Паньків 5, Кооп. „Гром. Спілка" Стетянин 10, Кооп. „Надія" Вілька Лос. 5, Кооп. „Вільність" Телятин 10, Кооп. „Селян. Поміч" Городислав 30, Кооп. „Наше Добро" Михайлів 5, Кооп. „Єдність" Лосинець 5, Кооп. „Єдність" Куньки 5, Кооп. „Дзвін" Завади 5, Кооп. „Будучність" Ходиванці 5, Кооп. „Рій" Морятин 5, Кооп. „Згода" Жерники 5, Кооп. „Самопоміч" Пиняки 5, Кооп. „Єдність" Гатчиська 5, Кооп. „Зоря" Юрів 5, Кооп. „Будучність" Ратичів 5, Кооп. „Нова Культура" Верещиця 5, Кооп. „Єдність" Чортовець 5, Кооп. „Новий Базар" Типин 5.

— НА ФОНД ДЛЯ ПОЛОНЕНИХ-УКРАЇНЦІВ зложили (в золотих): Зельський Ів., Лесляв 2, Чех Н., Каліш 20, УОТ Дубрівка з нагоди 1. листопада 50, 07, Храпко В., Бабіца 45.

Посмертна згадка

Дир. Іван Решетило

Дня 13 жовтня ц. р. помер у Ліцманштадті. **Іван Решетило**, емеритований управитель народньої школи у 54-ому році життя. По скінченню учительської семинарії в Самборі працював І. Решетило спершу як учитель в різних селах копичинецького повіту, опісля як управитель школи в Говилові. Попри свою професійну працю, покійний розвинув велику громадянську працю на культурно-освітному та господарському полі. Був членом Т-ва „Сільський Господар", „Рідна Школа", „Просвіта" і головою філії Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства". В копичинецькім повіті зорганізував пасічництво та працював над удосконаленням українського вулика, за що дістав спеціяльний диплом.

По 27-ох літах праці підчас відомої пацифікації в 1930 р. в Галичині польська влада перекинула його до корінної Польщі, подібно як сотки інших учителів, до найгіршої школи в ліцманштадтському повіті, яка приміщувалась в селянській хаті, без підлоги і взагалі без найпримітивніших гігієнічних умовин. Тут набавився дир. І. Решетило хвороби легенів і по 11-ти роках важкого життя на засланні, заснув на віки.

Бадьорий дух дир. І. Решетили до останніх днів життя не заломився. Цікавився всіми народніми справами та актуальним тепер поворотом на рідну землю.

Для вшанування його памяти Педагогічна Секція при філії УНО в Ліцманштадті, якої був членом і „Жіноча Секція" зложили на могилі вінки, а дружина його Юлія склала на народні цілі 50 РМ. Представник Педагогічної Секції м-р Теофіль Бабій попрацав Покійного теплою і зворушливою промовою над могилою.

Педагогічна Секція в Ліцманштадті.

ЖЕРТВУЮЧИ НА СТУДЕНТСЬКИЙ ФОНД — ПОМАГАЄШ НАЦІЇ!

НІЩО НЕ МОЖЕ НАЗДІГНАТИ СОВІТСЬКИХ ВТРАТ.

НЮ-ЙОРК. — „Ню-Йорк Таймс" дає у передовій статті незвичайно песимістичний образ ситуації Совітів. Той щоденник вказує на велетенські промислові втрати, що їх досі зазнав Совітський Союз та доказує, що ніщо в світі не може звернути большевикам їх сировців та промислових осередків, які вони втратили, як також пристаней і залізниць. Не має змислу затаювати правди, що німецький наступ окалічив збройну спроможність Совітів. Крім цього загрожені джерела нафти, без яких совітська армія безпомічна та не може рухатися. Дальше „Ню-Йорк Таймс" зазначує щораз більшу загрозу для шляхів, якими ідуть до Совітського Союзу доставп, та неможливість створити новий західний фронт. І це ще правда, що можливість якоїсь допомоги для Совітів географічно обмежена та що доцільність такої допомоги залежить від того, наскільки самі Совіти здатні триматися у найближчій будуччині.

Італійські підводні човни затопили досі пів мільйона тон

РИМ. — Головне Командування Італійської Армії подало:

Частина британської фльоти заатакувала вночі на 9. XI. у сер. частині Середземного моря одну з наших конвоєвих валок. Поціленої торг. кораблі один за другим потонули. Із нищильників конвою, які перейшли до атаки торпедами, два потонули. Третій дістав поціл і вернувся без поважнішої шкоди до пристані. Коли настав день італійські торпедо-літаки під проводом поручників летунства Ардіта Крістіянія, Емілія Джукколіна і Адона Бентурінія заатакували ворожі кораблі, поцілили двома торпедами один кружляк та одною торпедою один нищильник. Крім того вони зістрілили два літаки, які охоронювали ту групу ворожих кораблів. Наші стежні літаки зістрілили ще одну машину.

Ворог перевів налети на Кампанію та на Сицилію. З жалем треба ствердити, що у Неаполі згинуло 10 осіб і 23 було ранених. Протилетунська оборона поцілили там один ворожий літак, який упав до моря. У Месині було багато ранених.

У північній і східній Африці на сухопутних фронтах не було нічого важного. Німецькі літаки заатакували з добрим вислідом оборонні позиції Тобруку.

Один італійський підводний човен, що діяв на Атлянтику під командою морського капітана Джуліяна Прінія, затопив 3 ворожі торговельні кораблі загальної містоти 35.000 тон. Разом з тими діями наші підводні човни затопили на Атлянтику понад 500.000 тон.

Нахабність жидівського мішанця

НЮ-ЙОРК. — Американський щоденник „Ню-Йорк Таймс" повідомляє, що відомий жидівський мішанець, посадник Ню-Йорку, Ля Гардія, викликав величезне обурення між духовенством Злучених Держав. Його нахабність пішла аж так далеко, що він як провідник „Союзного Уряду Громадянської Оборони" розіслав друковану проповідь з домаганням, щоб священики виголосили цю проповідь у церквах у найближчу неділю з нагоди „Дня Свободи".

Церковний часопис „Ди Крайщен сенчери" осудив поведінку Ля Гардії як простo неймовірну образу духовенства Злучених Держав.

Крім того всі інші закидають жидівському мішанцеві Ля Гардії, що він вживає насильства і взагалі називають його діяльність „безличністю і недостачею такту на більшу міру".

АНГЛІЙЦІ ПРО ВОЄННУ СИТУАЦІЮ.

СТОКГОЛЬМ. — Відомий англійський військовий письменник Лідель Гарт дуже песимістично дивиться на положення большевиків. Він стверджує у „Дейлі Мейл", що німці осягнули в останніх тижнях дальші успіхи та що большевики мусіли відступати на різних відтинках. Простір, який залишається для оборони, щораз менший. Головно щодо боїв на Кримі не можна „на розумний лад" сподіватися, щоб большевики після німецького прориву довше втрималися. Воно справді так, що операції на східному фронті досі йшли „більше або менше" так, як „логічно" можна було сподіватись. Німецька армія багато перевищує совітську вишколом та вивінуванням. „У численних випадках" вдалося німцям знищити або взяти в полон найкращі совітські війська та поширити хаос у у задніх сполуках ворога. Таким робом совітська сила спротиву — каже Гарт у висновку — „надщерблена".

ЩЕ МАЮТЬ ОХОТУ „ПАРАДУВАТИ"...

АНКАРА. — 9. XI. минуло 24 роки від вибуху большевицької революції. З того приводу в новій столиці большевиків — Куйбишеві (Самарі) відбулася військова парада. Підчас тієї паради промовляв Ворошилов. Все його говорення зводилося до того, щоби збільшити зусилля у всіх ділянках совітського военного промислу.

У ДВОХ НОЧАХ — 46 БРИТІЙСЬКИХ БОМБОВИКІВ.

БЕРЛІН. — Як повідомляють з віродостойного джерела у Берліні, британське летунство втратило у двох ночах із 7 і 7 на 8 і 8 на 9. XI. у своїх спробах налетів — 46 бомбовиків, поміж якими було багато 4 моторових. З ними згинуло за приблизним підрахунком округло 255 осіб залоги.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу, — повинен наперед присилати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба виплачувати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230 39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei". Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher 102-79